

Entrevista a Petre Roman

“Hem comès errors”

El primer ministre romanès, Petre Roman, intenta justificar en aquesta entrevista les criticades decisions del seu govern, contestat a l'interior del país.

Sr. President, malgrat totes les prohibicions, els anticomunistes es manifesten diàriament contra el seu règim. La policia apallissa i fa detencions. ¿La revolució romanesa no ha vençut encara?

—Vostè parla d'anticomunistes, i jo ho dubto. Són gent que no volen reconèixer el resultat de les eleccions de maig. Jo mantinc que el 22 de desembre passat es van destruir totes les estructures comunistes d'aquest país. No hi ha cap raó sensata per a una lluita anticomunista contra el govern.

—Els manifestants ho veuen d'un altra manera i, en una democràcia, això és normal. ¿Per què el govern no reacciona a les protestes amb més serenitat?

—De serenitat, en tenim, fins al punt en què l'ordre i la seguretat pública perillen.

—¿Per un parell d'avalots als carrers de Bucarest?

—Normalment no és tot tan inofensiu. Després de 40 anys de dictadura stalinista, una gran part de la població no sap com tractar amb el fenomen de la crítica al govern. L'opinió pública també hi reacciona amb excés. Quan es manifesta tan sols el 3% de la població, ja és una crisi d'estat.

—Quan la protesta s'ha convertit en una crisi de debò per al govern, és després que el cap d'estat Iliescu comparés els manifestants amb els feixistes i el 14 de juny atíés contra ells les bandes de miners amb garrots.

—Amb la comparació, el cap d'estat té força raó. El vandalisme i l'odi dels manifestants han fet recordar a molts ciutadans més grans el colp d'estat de la legió feixista el gener del 1941, que per a Romania va ser l'inici del final.

—Això és una excusa. Vostè, com a antic catedràtic, tanmateix hauria de conèixer l'actitud crítica dels estudiants.

—Abans, de professor, jo era molt popular a la universitat; per això em trasbalansen les hostilitats estudiantils. Sens dubte,

hem comès errors. Un d'ells ha estat no haver parlat a temps amb els estudiants.

—Un error encara més greu va ser usar els miners en contra seva.

—L'atac dels miners és i va ser il·legal. Però anteriorment ja eren els únics que s'aixecaven amb decisió, a còpia de vagues, contra Ceausescu.

—Així, doncs, ¿els anticomunistes han apallissat els anticomunistes?

—Va ser un gran error del govern no mantenir controlats els miners. Se'ls hauria hagut de fer tornar a casa immediatament.

—Però el mateix Iliescu, en les batudes, va agrair explícitament aquell atac tan patriòtic.

—Era l'única possibilitat de fer-los marxar de Bucarest.

—Vostè també ha acusat la policia secreta de Ceausescu, la desprestigiada Securitate, de fomentar els avalots del país.

—Una part dels oficials de la Securitate continua treballant al servei de l'estat, perquè manquen proves dels seus crims durant la dictadura. Però en el marc del sanejament, després de la revolució, han estat acomiadats 4.000 components de la Securitate que no troben cap feina nova. És possible que alguns d'ells s'hagin afegit als avalots del mes de juny, tot esperant provocar el caos i restablir la situació anterior.

—Però la detenció del dirigent estudiantil Marian Munteany, ¿sí que va a compte de la seva policia?

—Això va ser la seva salvació. Va quedar mig mort pels cops, abans, no en la detenció. Munteany encara havia defensat Ceausescu a la universitat pocs dies abans de la revolució.

—Això no demostra res. El seu president de l'estat, Iliescu, fins i tot va ser secretari de la comissió de censura sota Ceausescu.

—Però només fins al 1971. En aquell temps, a més d'Iliescu, ningú no tenia va-

lor de criticar Ceausescu —i l'Occident encara el festejava, aquest megalòman, per la seva afectació antisoviètica.

—*L'ex-ministre de defensa Nicolae Militaru i l'antic ideòleg del partit Silviu Brucan han confirmat indirectament els informes que la caiguda de Ceausescu no ha estat cap revolució popular, sinó un colp d'estat preparat per funcionaris del partit. Vostè ho ha negat sempre. ¿Qui menteix, doncs?*

—Ha estat un revolució, cap conspiració. Ha estat un esclat de tota la població, encesa per la ira incontrolada de 40 anys d'opressió.

—*Brucan i Militaru diuen que algú va paralitzar l'exèrcit i que va posar part de la Securitate de la banda del poble.*

—Ningú volia lluitar més per a Ceausescu. Tots, l'exèrcit també, només esperaven una ocasió. Però no vull excloure que alguns dels que han vençut ja havien tingut contactes amb l'exèrcit anteriorment.

—*També hi ha rumors que l'exèrcit no acaba de lligar amb el nou govern. El ministre de defensa, el general Stanculescu, deixa que l'oposició l'afalagui com a l'"home fort". ¿Compten vostès amb un colp d'estat militar?*

—No, només són especulacions.

—*¿Com definiria políticament el seu partit del govern, el Front de Salvació Nacional? Sembla que hi ha posicions molt diverses.*

—Originàriament, totes les forces polítiques de l'oposició estaven representades al front. Després s'han format polítics al marge del Front, i nosaltres també hem transformat el moviment en un partit.

—*Això, molts romanesos s'ho han pres malament.*

—Hauria estat millor que el Front continués sent l'organisme superior de totes les forces democràtiques, però el destí ho ha volgut així. Si hem de definir la nostra ideologia política, consisteix en el trencament absolut amb el comunisme. Seguim una línia de centre-esquerra sobre la base de principis socialdemòcrates.

—*Aleshores, ¿per què la Internacional Socialista no vol acceptar el Front dins les seves files?*

—Al començament hi ha hagut certes inseguretats a Occident. Aviat ens hi admetran com a observadors.

—*¿És vostè marxista?*

—El gener encara deia que no ho sabia; ara crec que no ho sóc. Actualment em sento vinculat a homes com François Mitterrand, Felipe González, Franz Vranitzky i també Oskar Lafontaine.

Romania, un dels països més contaminats.

FOTO EXPOSICIO VISA DE PERPINYÀ

—El mes passat van presentar un programa de reforma global, però a la pràctica, sobretot en el sector de l'economia, ha canviat poca cosa. ¿Per què és tan lent el canvi a Romania?

—Jo estic a favor dels passos radicals i Iliescu crec que també. Però en l'aparell d'estat, potser en el Parlament i tot, hi ha gent que prefereix anar a passa curta.

—¿Es refereix als frens en el mateix partit?

—Aquesta gent no té cap experiència política; el comunisme els ha desacostumat de pensar per compte propi. Les nostres intencions i els nostres motius, no els comprenen. Malgrat tot, continuo sent optimista.

—Entretant, els sindicats també estan en contra del seu programa de govern. Volen jornada laboral més curta i sous més alts. ¿Té por de més desordres?

—Es podria arribar a una dura confrontació amb el govern. En tot cas, jo no penso cedir-hi en somnis. La culpa del baix nivell de vida que tenim rau en una minsa productivitat. El que no treballi més, no pot esperar més diners tampoc.

—A Bucarest no hi ha sucre, a les províncies manca fins i tot el pa. ¿Per què els prestatges de les botigues estan ja, a l'estiu, tan espantosament buits?

—Abans de les eleccions, l'oferta dels productes era més bona. Però, de preocupacions greus, només n'hi ha als centres industrials, on la població no està en contacte amb l'agricultura. No s'ha d'oblidar

que, sota Ceausescu, la manca de provisions només es remeiava improvisadament amb treballs forçats en l'agricultura.

—El professor Brucan, antic dirigent del seu partit, està rigorosament en contra d'adoptar models econòmics occidentals. Afirmar que les forces del mercat treballen exclusivament per als rics. ¿És del mateix parer?

—No. Les idees de Brucan no són les de Front. Així i tot, no em proposo copiar simplement l'economia de mercat occidental.

—¿Quin país podria servir de model a Romania?

—Àustria. Als anys cinquanta, aquest país va fer un desenvolupament semblant al nostre i va introduir una economia de mercat amb components socials elevats. L'única cosa és que nosaltres tenim molt menys temps.

—La CE i els EUA de moment no volen concedir ajudes financeres per a les reformes romaneses. I ara encara s'hi afegixen les conseqüències del conflicte al Golf. ¿Fins a quin punt en surten perjudicats els romanesos?

—L'embargament contra l'Iraq ens ha dut grandíssims problemes. Aquest país ens deu més de 1.700 milions de dòlars i estava disposat a liquidar els deutes amb el seu petroli. Ara això s'ha suprimit.

—La nova llibertat dels romanesos per a viatjar ha causat que molts milers de persones, sobretot gitanos, intentin anar-se'n a Occident com a asilats.

¿Què pot fer-hi Romania?

—La millor resposta seria una situació econòmica més bona. Però temo que ni tan sols una economia puixant no pot solucionar el problema tradicional dels gitanos. Ben pocs estan disposats a ser ciutadans completament normals. Si tinguéssim més temps i diners, hauríem de crear un programa de formació per a aquesta minoria. Si la història encara em dóna temps, almenys ho intentaria, i també sense gaires esperances d'èxit.

—Sr. President, l'oposició parlamentària ja parla de la necessitat d'una segona revolució. ¿És possible realitzar encara el seu programa?

—Els que parlen així, ignoren el resultat de les eleccions. Evidentment, aquests senyors encara no saben com actuar amb la democràcia. Segons les enquestes més recents, el govern gaudeix de la confiança del 75% de la població. Un nivell molt alt, també segons el criteri occidental.

—Sospitosament alt.

—Pel que fa al lapse de temps de les meves reformes: compto de 18 a 24 mesos per a introduir l'economia de mercat, i uns quatre anys per a modernitzar del tot la nostra empobrida economia nacional.

Der Spiegel
Traduc.: Carme Gala